

#carolineluistert

In dit lespakket:

1. **#carolineluistert. Wat is dit?** p 2
2. **Doe mee** p 2
3. **Waarom meedoen?** p 2
4. **Zo maak je een filmpje (of schrijf je je verhaal neer)** p 3
Extra links met tips en tricks voor het maken van filmpjes
5. **Zo zend je je filmpjes en/of teksten in** p 3
6. Historiek en achtergrondinformatie over het kinderrechtenverdrag p 5
7. **Ga aan de slag in de klas met 4 concrete cases** p 6
8. Extra links p 9
9. In **welke lessen** past dit? p 10
10. Welke **eindtermen** horen bij dit project? p 10

Heb je nog vragen?

Stuur een mailtje naar caroline@kinderrechten.be.

Of bel met Els op 02/552 41 30.

Heel veel inspiratie en succes gewenst!

Hartelijke groet, Caroline en het team van het Kinderrechtencommissariaat

1. #carolineluistert. Wat is dit?

Op 20 november bestaat het kinderrechtenverdrag 30 jaar. Kinderrechtencommissaris Caroline Vrijens is fan van artikel 12 uit dat Verdrag. Dat zegt dat kinderen en jongeren het recht hebben hun eigen mening te geven en gehoord te worden in belangrijke beslissingen die hen aanbelangen. Volwassenen moeten hier rekening mee houden...

“Kinderen willen écht gehoord worden”: Kinderen vragen betrokken te worden bij beslissingen die hun leven beïnvloeden. Ze willen een stem krijgen en mede-eigenaar zijn van hun leven. Als het daarover gaat, zijn zij zelf de eerste ervaringsdeskundigen. Door hun ervaringen en hun eigen kijk een plek te geven, geven we kinderen meer kleine en grote kansen.” Caroline Vrijens, Kinderrechtencommissaris

Met #carolineluistert wil de kinderrechtencommissaris ook jouw leerlingen horen.

2. Doe mee

Aan de hand van concrete verhalen met als thema's privacy, echtscheiding, inspraak op school en medicijngebruik/ gezondheidszorg, inspireert deze lesbrief je om, vertrekkend vanuit artikel 12 van het kinderrechtenverdrag, **de kracht van kinderrechten** en van de nood aan **jongerenparticipatie** in het bijzonder, bij je leerlingen te duiden.

#carolineluistert is ook een **oproep van de kinderrechtencommissaris om filmpjes of verhalen, met ervaringen en meningen van jouw leerlingen, in te zenden**. Meerdere filmpjes of verhalen inzenden mag!

>>> Ga met je leerlingen in woord en/of beeld op zoek naar antwoorden op de volgende twee vragen van kinderrechtencommissaris Caroline Vrijens:

1. *'Wanneer voelde jij je écht gehoord en werd er met jouw mening rekening gehouden, of net niet?'*
2. *'Wanneer moest er een moeilijke beslissing genomen worden waarin jij gelukkig ook iets te zeggen had, of net niet?'*

Bekijk ook het filmpje #carolineluistert: <https://www.youtube.com/watch?v=IIFVRnw8zoQ>

3. Waarom meedoen?

Doe mee en ontvang een **educatief pakket** op maat van jouw klas en **misschien nodigen we je klas uit** voor een inspirerend **bezoek aan het Kinderrechtencommissariaat** in het Vlaams Parlement met een educatief dagprogramma van De Kracht van je Stem. **We loten 3 klassen.**

Registreer nu je deelname, dan sturen wij je alvast het gratis educatief pakket:
<https://contact.kinderrechten.be/kinderrechtencommissariaat/caroline-luistert-laat-je-leerlingen-horen>

Alle filmpjes krijgen een plek op het Youtube-kanaal van het Kinderrechtencommissariaat
<https://www.youtube.com/user/Kinderrechtencom>

4. Zo maak je filmpjes (of schrijf je je verhalen neer)

1. Vertrek vanuit de **reflecties van je leerlingen** bij de concrete cases in deze lesbrief (van pagina 6) en bij de twee vragen van de kinderrechtencommissaris.
2. Lijst klassikaal of in groep via een korte **brainstorm** op wat je aan de kinderrechtencommissaris wil vertellen.
3. **Noteer** samen met je leerlingen de verschillende **boodschappen voor de Kinderrechtencommissaris**.
4. Ga je voor filmpjes? Beslis democratisch wie het woord voert. Dat kan 1 leerling zijn, of een groep. Al dan niet met de rest van de klas mee in beeld. **Jongeren die niet in beeld willen of mogen, nemen niet deel aan de opname.**
Schrijf een script!
5. Bepaal de **locatie** van je opname.
6. Check of de **belichting** en het **geluid** goed zitten.
7. Film de boodschap met je **smartphone**, of laat een jongere dit doen.
8. Voeg ondertitels toe, zeker als het geluid niet goed zit. Zie hieronder 'Tips en tricks voor ondertiteling'.
9. Ga verder met de **instructies "Zo zend je je filmpjes en/of teksten in"** voor het uploaden van je teksten en/of filmpjes die je vindt in puntje 5 op pagina 4.

Extra links met tips en tricks voor het maken van filmpjes:
<https://www.watwat.be/media/hoe-maak-ik-zelf-een-filmpje>
<https://www.youtube.com/watch?v=crzyqvmnB-l>

Tips en tricks voor ondertiteling:
<https://www.youtube.com/watch?v=UIZmMRLS20E>

5. Zo zend je je filmpje en/of tekst in

1. **Maak filmpjes** met je leerlingen van hoogstens **1 minuut** per filmpje en/of tik je verhalen van hoogstens 150 woorden per verhaal, uit in WORD. Verifieer of de leerlingen die in beeld komen hiervoor toelating van hun ouders hebben. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt niet bij het Kinderrechtencommissariaat.
2. Sla je filmpje op (als .mov of mp4) en geef het de volgende bestandsnaam: 'carolineluistert_XXX (naam van je school)_XXX (klasgroep)_XXX (naam gemeente)_XXX(titelfilmpje)'
3. Voeg per filmpje of verhaal een korte beschrijving toe met de volgende elementen: Naam school, gemeente, klasgroep + richting, naam verantwoordelijke leraar+ eventueel de namen van de deelnemende jongeren.
4. Zet als titel in je mail 'Inzending Caroline Luistert'.
5. **Zend** je tekst en/of filmpje **VOOR 15 NOVEMBER** naar caroline@kinderrechten.be
6. Als je bestand te groot is om via mail te verzenden, gebruik dan www.wetransfer.com
7. Deel je filmpje (indien mogelijk) ook op het Youtube of social media - kanaal van de school met de hashtag **#carolineluistert**

Heb je nog vragen? Stuur een mailtje naar caroline@kinderrechten.be
Of bel met Els Van Hemelrijck op 02/552 41 30.

6. Historiek en achtergrondinformatie over het kinderrechtenverdrag

Wat is het kinderrechtenverdrag?

Na WOII in 1948, keurden de Verenigde Naties (VN) de Universele Verklaring voor de Rechten van de Mens goed. Deze verklaring geldt voor alle mensen op aarde. Dat leidde in 1959 tot de Verklaring voor de Rechten van het Kind: een oproep aan alle landen ter wereld om aandacht te hebben voor de rechten van minderjarigen.

Het is pas in 1989 dat de Verenigde Naties het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind goedkeurde, het 'kinderrechtenverdrag'.

Sinds wanneer is het van kracht?

Alle landen ter wereld ondertekenden het Verdrag. België bekrachtigde officieel het Verdrag in 1992. Opmerkelijk: De Verenigde Staten is het enige land ter wereld dat het kinderrechtenverdrag nog niet ratificeerde of officieel bekrachtigde.

Wat is de link met mensenrechten?

Het kinderrechtenverdrag is één van de mensenrechtenverdragen. Het past verscheidene bepalingen uit de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens toe op kinderen en voegt daaraan toe dat 'het kind behoefte heeft aan bijzondere bescherming en zorg'.

Wat is de kern van het kinderrechtenverdrag?

Alle rechten die in het Verdrag staan, zijn even belangrijk. Er loopt wel een rode draad door het Verdrag:

- Discriminatie is verboden (art 2).
- Elke beslissing moet altijd in het belang van het kind zijn (art 3).
- Minderjarigen hebben het recht om goed te kunnen leven en zich te ontwikkelen (art 6).
- **Kinderen en jongeren mogen hun eigen mening hebben en hebben het recht die te laten horen (art 12).**

Artikel 12

Kinderen en jongeren mogen hun eigen mening hebben en hebben het recht die te laten horen. Dat doe je met respect voor anderen en hun mening. Je vrijheid van meningsuiting geeft je niet het recht anderen te kwetsen of te discrimineren. **Iedereen, ook je ouders, leerkrachten en rechters moeten je mening ernstig nemen en er iets mee doen.**

Andere verwante artikels uit het kinderrechtenverdrag

- Kinderen en jongeren hebben recht op informatie die hen toelaat om hun eigen mening te vormen en mogen die mening dan ook uiten (art 13).
- Kinderen en jongeren hebben het recht om te denken wat ze zelf willen, ook als het gaat over godsdienst of andere levensovertuigingen (art 14).
- Kinderen en jongeren hebben vrijheid van vereniging (art 15).
- Kinderen en jongeren hebben recht op (massa)informatie (art 17).

7. Ga aan de slag met Artikel 12 en 4 concrete verhalen

1. Vraag een leerling de case voor te lezen, of doe het zelf.
2. Ga per case klassikaal aan de slag met de bijbehorende vragen in een klasgesprek, of verdeel de cases over de verschillende groepjes.
3. Geef extra duiding indien nodig.
4. Toon de door jou relevant geachte links op je smartboard of scherm. Deel ze online met je leerlingen via het leerplatform dat je op jouw school gebruikt.
5. Duik op basis van de noden van de klasgroep dieper in de materie. Maak tijd. Geef ruimte aan de leerlingen om via associatie bij andere persoonlijke verhalen te komen.
6. Bedenk/bespreek nog andere situaties waarin jongeren gehoord moeten worden, bv in de jeugdhulp.
7. **Bespreek welke persoonlijke of groeps-getuigenissen in filmpjes en/of korte teksten ingezonden zouden kunnen worden naar de kinderrechtencommissaris.**

Case 1: Echtscheiding

Lise, 15: *“Mijn ouders gaan scheiden. Ze willen dat ik afwisselend een week bij mama en een week bij papa doorbreng. Maar ik wil dat helemaal niet. Ik wil na school gemakkelijk zelf naar huis kunnen gaan en op woensdag naar mijn dansles enzo. Zoals het nu is. Ik ga dat vertellen aan de rechter. Die zal toch wel zeker luisteren naar mijn mening en een regeling uitwerken die voor iedereen oké is?”*

De vragen

Wie herkent zich in dit verhaal? Maakte je ooit iets gelijkaardigs mee?

Voelde jij je écht gehoord en werd er met jouw mening rekening gehouden, of net niet?

Wanneer moest er een moeilijke beslissing genomen worden waarin jij gelukkig ook iets te zeggen had, of net niet?

Extra duiding

Hangt er een beslissing in de lucht waarmee jij iets te maken hebt? Dan heb je het recht te zeggen wat je daarvan vindt. Stel dat je ouders uit elkaar gaan. Over afspraken of regelingen die met jou te maken hebben, mag je je mening geven aan je ouders en aan de familierechter.

De rechter stuurt elke minderjarige vanaf 12 jaar een brief en vraagt om op gesprek te komen. Dat is bij wet verplicht. Het antwoordformulier dat bij de brief zit, gebruik je om te laten weten of je dit ziet zitten of niet. Je mag weigeren om de rechter te spreken. Het

is spreekrecht, geen 'plicht'. Het is wel een unieke kans om aan de rechter te vertellen hoe jij de zaken ziet.

Heeft de rechter alle betrokken partijen gehoord? Dan is het aan hem of haar om een beslissing te nemen. Soms komt die beslissing overeen met wat jij wil, soms niet.

Is er na de scheiding van je ouders een andere verblijfs- en omgangsregeling nodig? Moet er beslist worden wie jouw zaken beheert en regelt? Dan is het ook de familierechtbank die zich uitspreekt.

Link naar meer info over dit thema

<https://www.tzitemzo.be/jongeren/thema2/hoorrecht-jongeren>

Case 2: Leerlingenraad

Axel, 16: *"Onze leerlingenraad werkt echt goed. Een aantal leerkrachten en ook de directie nemen ons serieus en luisteren echt naar onze ideeën. Nu bespreken en herschrijven we bijvoorbeeld stukjes uit het schoolreglement. Een aantal regels stamden nog uit de tijd van onze grootouders :-)."*

De vragen

Wie herkent zich in dit verhaal? Maakte je ooit iets gelijkaardigs mee?

Voelde jij je écht gehoord en werd er met jouw mening rekening gehouden, of net niet?

Wanneer moest er een moeilijke beslissing genomen worden waarin jij gelukkig ook iets te zeggen had, of net niet?

Extra duiding

Als 10% van de leerlingen van een school een leerlingenraad wil, dan moet de school zorgen dat die er komt. Die verplichting vervalt als leerlingen op een andere manier kunnen participeren, zoals in een themagroep of forum. In de praktijk hebben de meeste secundaire scholen een leerlingenraad.

Een leerlingenraad geeft advies aan de school of de schoolraad. Sommige leerlingenraden organiseren ook activiteiten op school.

Links naar meer info over dit thema

<https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/ouderraad-leerlingenraad-en-schoolraad>

<https://www.scholierenkoepel.be/artikels/niet-over-ons-maar-met-ons-praten>

<https://www.scholierenkoepel.be/feedbacktool>

Participatie initiëren in je school doe je zo:

<https://www.scholierenkoepel.be/artikels/categorie/aan-de-slag/tag/inspraak-en-participatie>

<https://demos.be/LCD>

<https://www.lasso.be/documents/draaiboek-TBSCW-1.pdf>

Case 3: Inspraak over medicijngebruik/ gezondheidszorg

Theo (15): *“Mijn ouders spraken met de dokter af dat ik Rilatine moest nemen. Ik ben ‘te druk’ op school en ik kan me soms moeilijk concentreren. Ze zeggen dat ik ADHD heb. Maar de dokter vraagt mij niks en schrijft gewoon voor. Ik wil die pillen niet, ik word er veel te suf van. Ik heb toen de Klachtenlijn van het Kinderrechtencommissariaat gebeld. Zij spraken met mijn ouders, en met de dokter en ook met de CLB-medewerker van de school. We zoeken nu samen naar andere oplossingen. Er wordt nu ook naar mijn mening geluisterd.”*

De vragen

Wie herkent zich in dit verhaal? Maakte je ooit iets gelijkaardigs mee?

Voelde jij je écht gehoord en werd er met jouw mening rekening gehouden, of net niet?

Wanneer moest er een moeilijke beslissing genomen worden waarin jij gelukkig ook iets te zeggen had, of net niet?

Extra duiding

Theo voelt zich duidelijk niet lekker bij de medicijnen die hij moet innemen. Hij kan zich beroepen op de wet patiëntenrechten die zegt dat mensen zelf mogen beslissen over welke behandeling ze wensen en welke niet. Minderjarigen moeten hiertoe door een arts ‘bekwaam worden geacht’, dat wil zeggen dat ze voldoende kunnen inschatten wat in zijn of haar belang is. En dat kan soms al op jonge leeftijd, ook jonger dan 12.

Theo weet zelf dat hij druk is en concentratieproblemen heeft. Maar hij weet ook dat hij suf wordt van Rilatine. Hij wil andere keuzes onderzoeken en dat is zijn recht. In deze brochure van 't Zitemzo kan je meer over lezen:

<https://www.tzitemzo.be/jongeren/thema2/patiënt-jongeren/tzitemzo-als-je-patiënt-bent>

Theo nam contact op met de Klachtenlijn van het Kinderrechtencommissariaat.

<https://www.kinderrechten.be/jongeren/contacteer-de-klachtenlijn>

Zo werkt de Klachtenlijn van het Kinderrechtencommissariaat:

- Eerst bekijken we samen met jou wat je probleem precies is. We kijken na wat de wet en het kinderrechtenverdrag daarover zegt. We leggen je uit wat je rechten zijn en wat je zelf kan doen.
- Als we denken dat je rechten niet gerespecteerd werden, kunnen we je klacht onderzoeken. Maar dat doen we alleen als jij dat wil. Dan spreken we met iedereen die iets met je klacht te maken heeft. We bemiddelen tussen jou en de persoon of de organisatie waar je klacht over gaat. Samen proberen we een oplossing te vinden met respect voor jouw rechten.
- Misschien wil jij toch niet dat je klacht onderzocht wordt. Dan zoeken we voor jou iemand die je kan verder helpen als je dat wil.
- Soms komen klachten zo vaak voor en hebben ook vele andere kinderen en jongeren hetzelfde probleem als jij. Dan vragen wij de overheid hier iets aan te doen. Zo proberen we voor kinderen en jongeren iets te veranderen.

Case 4: Inspraak bij inrichting hangplek

Lies, 16: *"In onze buurt komt een nieuwe 'hangplek' voor jongeren. Ik zit in de jeugdraad van onze gemeente. Wij mogen mee vergaderen, plannen tekenen en meebeslissen. Dat is best cool."*

De vragen

Wie herkent zich in dit verhaal? Maakte je ooit iets gelijkaardigs mee?

Voelde jij je écht gehoord en werd er met jouw mening rekening gehouden, of net niet?

Wanneer moest er een moeilijke beslissing genomen worden waarin jij gelukkig ook iets te zeggen had, of net niet?

Extra duiding

Je eigen zegje in je eigen gemeente?

Jongeren kunnen mee advies geven over, fuifruimte, skateplekken, speelbossen, jeugthuizen, fietspaden,... door lid te worden van **de gemeentelijke jeugdraad**. Zo komt de stem van kinderen en jongeren tot bij de burgemeester en de schepenen.

Links naar meer info over dit thema

<https://ambrassade.be/nl/kennis/artikel/wat-doet-een-lokale-jeugdraad>

<http://kindvriendelijkstedengemeenten.be/home>

<https://bataljong.be/boost-je-kennis/jeugdraadondersteuning>

<https://jeugdmaps.be>

8. Extra links

Het kinderrechtenverdrag in jongerentaal: 't Zitemzo: Jouw rechte, jouw leven'.

Registreer voor je nu dit project, dan sturen je gratis magazines op:

<https://contact.kinderrechten.be/kinderrechtencommissariaat/caroline-luistert-laat-je-leerlingen-horen>. Je kan 'tZitemzo hier inkijken:

<https://www.kinderrechten.be/professionals/kinderrechteneducatie>

De Vlaamse jeugdraad: Hier geeft het jeugdwerk zijn mening over alles wat jongeren aanbelangt.

<https://vlaamsejeugdraad.be/projectsoort/werkgroepen>

De kracht van je stem: Opvoeden tot democratisch burgerschap via educatief aanbod van het Vlaams Parlement:

https://www.dekrachtvanjestem.be/bij-u-in-de-klas/lespakketten-en-educatief-materiaal?doelgroep%5B%5D=142&field_keywords_tid%5B%5D=120

Toolbox Participatie

<https://demos.be/LCD>

<https://www.lasso.be/documents/draaiboek-TBSCW-1.pdf>

9. In welke lessen past dit?

- Eerste graad A-stroom: Mens en samenleving, burgerschapseducatie, vrije uren
- Eerste graad B-stroom: Maatschappelijke vorming
- Tweede graad ASO: Nederlands kunnen (of bij keuzevakken)
- Tweede graad TSO: Nederlands kunnen (of bij keuzevakken)
- Tweede graad BSO: PAV of MAVO waar Nederlands nog afzonderlijk wordt gegeven
- Derde graad ASO: Nederlands kunnen (of bij keuzevakken)
- Derde graad TSO: Nederlands kunnen (of bij keuzevakken)
- Derde graad BSO: PAV of MAVO waar Nederlands nog afzonderlijk wordt gegeven
- **Je kan hier ook mee aan de slag in de lessen geschiedenis, godsdienst of zedenleer, gedrags- of cultuurwetenschappen.**

8. Welke eindtermen horen bij dit project?

A-stroom

Burgerschapscompetenties met inbegrip van competenties inzake samenleven:

7.1 De leerlingen lichten de gelaagdheid en de dynamiek van identiteiten en de mogelijke gevolgen ervan voor relaties met anderen toe. (transversaal)

Competenties op vlak van lichamelijk, geestelijk en emotioneel bewustzijn/gezondheid

1.15 De leerlingen verwoorden met behulp van richtvragen welke gebeurtenissen hen zelfvertrouwen geven en welke gebeurtenissen hen onzeker maken in het kader van hun welbevinden. (transversaal)

Digitale competentie en mediawijsheid

- Verantwoord, kritisch en ethisch omgaan met digitale en niet-digitale media en informatie.

4.7 De leerlingen evalueren de mogelijkheden en risico's van eigen en andermans mediagedrag. (transversaal)

Digitale competentie en mediawijsheid > basisgeletterdheid

BG 4.5 De leerling past in functionele contexten aangereikte regels van de digitale wereld toe.

BG 4.6 De leerling evalueert in functionele contexten de mogelijkheden en risico's van eigen mediagedrag.

Sociaal-relatieve competenties

- Interpersoonlijke relaties opbouwen, onderhouden en versterken.

5.2 De leerlingen houden in interacties rekening met de opvattingen, fysieke en mentale grenzen en emoties van anderen. (transversaal - attitudinaal)

Zelfbewustzijn en zelfexpressie, zelfsturing en wendbaarheid.

- Interpersoonlijke relaties opbouwen, onderhouden en versterken.

5.4 De leerlingen demonstreren in informele en formele relaties geschikte sociale vaardigheden. (transversaal)

Het mentaal welbevinden opbouwen, onderhouden en versterken.

1.15 De leerlingen verwoorden met behulp van richtvragen welke gebeurtenissen hen zelfvertrouwen geven en welke gebeurtenissen hen onzeker maken in het kader van hun welbevinden. (transversaal)

1.16 De leerlingen uiten hun gevoelens respectvol.° (transversaal - attitudinaal)

1.17 De leerlingen benoemen met behulp van richtvragen bij een gebeurtenis hun gedachten, gevoelens en gedrag en de gevolgen van die gebeurtenis voor zichzelf. (transversaal)

B-stroom

Burgerschapscompetenties met inbegrip van competenties inzake samenleven.

Omgaan met diversiteit in het samenleven en het samenwerken.

7.2 De leerlingen gaan respectvol en constructief om met individuen en groepen in een diverse samenleving. (transversaal - attitudinaal)

7.3 De leerlingen hanteren strategieën om respectvol en constructief om te gaan met individuen en groepen in een diverse samenleving. (transversaal)

Geïnformeerd en beargumenteerd met elkaar in dialoog gaan.

7.7 De leerlingen onderbouwen een eigen mening over maatschappelijke gebeurtenissen, thema's en trends met betrouwbare informatie en geldige argumenten. (transversaal)

Actief participeren aan de samenleving, rekening houdend met de rechten en plichten van iedereen binnen de rechtsstaat.

7.10 De leerlingen onderscheiden inspraak, participatie en besluitvorming in schoolse situaties, rekening houdend met de rechten en plichten van iedereen (transversaal)

Heb je nog vragen?

Stuur een mailtje naar caroline@kinderrechten.be. Of bel met Els Van Hemelrijck op 02/552 41 30. Heel veel inspiratie en succes gewenst!

Hartelijke groet, Caroline en het team van het Kinderrechtencommissariaat

